

Zhrnutie výsledku kontroly stavu, úrovne správy a ochrany majetku vyšších územných celkov v organizáciách v ich zriaďovateľskej pôsobnosti

Na základe plánu kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2007 bola vykonaná kontrola stavu, úrovne správy a ochrany majetku vyšších územných celkov v organizáciách v ich zriaďovateľskej pôsobnosti. Vybrané boli organizácie na úseku pozemných komunikácií, múzeí a galérií, knižníc a školstva.

Účelom kontroly bolo zistiť reálny stav v úrovni správy a ochrany majetku vyšších územných celkov z hľadiska nakladania s ním podľa zákona o majetku VÚC. Preveriť dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov a interných smerníc vyšších územných celkov pri správe majetku. Zistiť, či sa dostatočne uplatňuje výkon a uplatňovanie práv a dodržiavanie povinností správcu majetku vloženom do zriadených organizácií.

Kontrolovanými subjektmi boli vybrané organizácie z troch úsekov, a to úseku regionálne správy ciest, úseku hvezdárne, múzeá, galéria, knižnice, a úseku gymnáziá a stredné priemyselné školy, v celkovom počte 31 subjektov.

Majetok kontrolovaných subjektov spolu predstavoval hodnotu 22 375 544 tis. Sk, v tom nehmotný majetok v hodnote 7 527 tis. Sk. Kontrola preukázala, že kontrolované subjekty nevenovali dostatočnú pozornosť dodržiavaniu všeobecne záväzných právnych predpisov a interných smerníc vyšších územných celkov, čo malo negatívny dopad na úroveň správy majetku, nakladania s ním a úrovňou jeho ochrany .

Na úseku pozemných komunikácií bolo kontrolovaných celkom 8 subjektov s majetkom VUC v hodnote 21 527 147 tis. Sk, z toho nehmotný majetok predstavoval 6 695 tis. Sk. Jednalo sa o subjekty:

Banskobystrická regionálna správa ciest, Banská Bystrica,
Správa a údržba ciest, Žilina,
Regionálna správa a údržba ciest a. s., Nové Zámky,
Správa ciest Trenčianskeho samosprávneho kraja, Trenčín,
Správa ciest Košického samosprávneho kraja, Košice,
Správa a údržba ciest Prešovského samosprávneho kraja, Prešov,
Regionálne cesty a. s., Bratislava,
Správa a údržba ciest Trnavského samosprávneho kraja, Trnava.

Kontrola ukázala na viaceré problémy, nedostatky a riziká, ktoré sa vyskytli, alebo zistili v oblasti nakladania s majetkom v regionálnych správach ciest, a to hlavne:

- zriaďovacie listiny neobsahovali vecné a finančné vymedzenie majetku,
- neboli dodržané stanovené postupy pri zverení majetku samosprávnym krajom do správy regionálnych správ ciest,

- v katastri nehnuteľností neboli zaznamenané zmeny správcov majetku samosprávnych krajov,
- nesprávne bola vykonávaná inventarizácia majetku a záväzkov a nesprávne boli zaúčtované inventarizačné rozdiely,
- obstaraný hmotný majetok nebol zaraďovaný do užívania a zaúčtovaný v účtovnom období roka v ktorom bol obstaraný,
- účtované bolo o majetku, ktorý kontrolovanému subjektu nebol zverený do správy,
- neboli použité všetky právne prostriedky na ochranu majetku samosprávnych krajov, vrátane včasného uplatňovania svojich práv,
- neboli uplatňované oprávnené náhrady za vzniknuté škody,
- nebolo zabezpečené vyradovanie majetku a likvidácie neupotrebitel'ného majetku,
- pri uzatváraní zmlúv o nájme nebytových priestorov nebolo postupované v zmysle zásad hospodárenia s majetkom prijatých samosprávnymi krajinami,
- nebolo účtované o majetku zvereného do správy na podsúvahovom účte 752,
- kontrola zistila nízke zostatkové hodnoty strojov, prístrojov a zariadení (od 6,35 % do 19,98 %) a dopravných prostriedkov (od 8,61 % do 21,28 %) čo poukazuje na nízku obnovu techniky,
- neboli usporiadané pozemky pod cestami II. a III. triedy,
- jeden z kontrolovaných subjektov pri celkovej správe majetku preyšujúcej hodnotu 2 miliardy Sk a charaktere úloh, ktoré plní, nevykazuje v účtovníctve vlastníctvo nehmotného majetku. U tohto subjektu je vysoké riziko, že neúčtuje o nehmotnom majetku, ktorý v skutočnosti vlastní.

Na úseku kultúry bolo kontrolovaných celkom 7 subjektov s celkovou hodnotou majetku 277 052 tis. Sk, z toho nehmotný majetok predstavoval hodnotu 514 tis. Sk Jednalo sa o nasledovné subjekty z jednotlivých VUC:

Krajská hvezdáreň a planetárium Maximiliána HellaŽiar nad Hronom
 Kysucká knižnica v Čadci,
 Nitrianska galéria Nitra,
 Hornonitrianska hvezdáreň v Partizánskom,
 Verejná knižnica Jána Bocatia Košice,
 Vlastivedné múzeum v Hanušovciach nad Topľou,
 Západoslovenské múzeum v Tnave.

Kontrola ukázala na tieto hlavné problémy, nedostatky a riziká:

- zriaďovacie listiny organizácií neobsahovali vecné a finančné vymedzenie zvereného majetku,
- zverenie majetku do správy organizáciám nebolo vykonané v súlade s vnútornými smernicami samosprávnych krajov,
- pri vyradovaní prebytočného a neupotrebitel'ného majetku chýbali rozhodnutia štatutárneho orgánu,
- zverené pozemky kontrolované subjekty neviedli v účtovníctve, listy vlastníctva neuvádzali správcov majetku a skutočný stav vo vlastníctve nehnuteľností,
- v dokumentoch o vyradovaní a likvidácii prebytočného a neupotrebitel'ného majetku chýbali súhlasy predsedov samosprávnych krajov,
- inventarizácia majetku a záväzkov nebola vykonaná predpísaným spôsobom a inventúrne súpisy neobsahovali predpísané údaje,
- zmluvy o výpožičke majetku vykazovali viaceré chyby, nebolo zabezpečené včasné vracanie zapožičaných umeleckých diel,
- inventarizácie pokladničných hotovostí neboli vykonané najmenej štyrikrát za rok,
- boli odpisované pohľadávky, čo nebolo v kompetencii organizácie,
- nebolo zabezpečené vymáhanie pohľadávok po lehote splatnosti súdnou cestou,

- dve zo siedmich organizácií nevykazovali v účtovníctve vlastníctvo nehmotného majetku. U týchto subjektov je vysoké riziko, že neúčtujú o nehmotnom majetku, ktorý v skutočnosti vlastní.

Na úseku školstva bolo kontrolovaných celkom 16 škôl s celkovou hodnotou majetku 571 407 tis. Sk, z toho nehmotný majetok predstavoval hodnotu 318 tis. Sk. Ku kontrole bolo vybraných celkom 16 subjektov, teda po dve školy z každého VUC:

Prvé slovenské literárne gymnázium, Revúca,

Stredná priemyselná škola Samuela Stankovianskeho, Banská Štiavnica,

Stredná priemyselná škola, Kysucké Nové Mesto,

Gymnázium so sídlom na Veľkej Okružnej v Žiline,

Gymnázium Ľudovíta Štúra, Trenčín,

Stredná umelecká škola, Trenčín,

Gymnázium, Nitra,

Stredná priemyselná škola, Šaľa,

Spojená škola, Šaľa,

Gymnázium, Košice,

Stredná priemyselná škola hutnícka, Košice,

Gymnázium, Prešov,

Stredná priemyselná škola stavebná, Prešov,

Gymnázium Ladislava Novomeského, Bratislava,

Základná škola a gymnázium s vyučovacím jazykom maďarským, so sídlom v Bratislave,

Gymnázium s vyučovacím jazykom maďarským Zoltána Kodálya, so sídlom v Galante,

Výsledky kontroly poukazujú na viaceré spoločné problémy, nedostatky a rizika, ktoré sa vyskytli v oblasti nakladania s majetkom, napríklad:

- prevody správy majetku od zriaďovateľa na kontrolované subjekty neboli zmluvne vykonané a dokladovo doložené,
- protokoly o zverení majetku do správy kontrolovaných subjektov neobsahovali všetky náležitosti obsiahnuté v zásadách hospodárenia samosprávnych krajov,
- kontrolované subjekty nedodrжали platné postupy účtovania ani povinnosť vedenia účtovníctva správne, úplne a preukázateľne,
- štatutárne orgány kontrolovaných subjektov nepredkladali predsedom samosprávnych krajov návrhy na určenie prebytočného a neupotrebitel'ného majetku,
- ochrana majetku pred negatívnymi vplyvmi bola realizovaná len jednoduchými formami bez špeciálnejšieho zamerania sa na túto problematiku,
- väčšina samosprávnych krajov v kontrolovanom období nevykonala na školách v ich zriaďovateľskej pôsobnosti žiadnu kontrolu,
- pozemky zverené do správy kontrolovaným subjektom neboli vedené v účtovníctve,
- inventarizácie majetku a záväzkov k 31.12.2006 neboli vykonané v súlade so zákonom o účtovníctve alebo pri niektorých druhoch majetku neboli vykonané vôbec,
- systém vnútornej kontroly v celku nebol dostatočný, čím sa potvrdilo kontrolné riziko najmä v oblasti správy majetku a v účtovníctve,
- viaceré kontrolované subjekty nedodrжали postupy účtovania,
- vnútorná kontrola nebola zameraná na dodržiavanie zákona o účtovníctve,
- až 12 zo 16 kontrolovaných škôl nevykazovalo v účtovníctve nehmotný majetok, čo predstavuje vysoké riziko, že neúčtujú o nehmotnom majetku, ktorý v skutočnosti vlastní pre potreby vyučovacieho procesu, vedenia účtovníctva a podobne.

Výsledky kontroly boli prerokované so štatutárnymi zástupcami organizácií. Na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov kontrolované subjekty prijali:

- v organizáciách na úseku pozemných komunikácií celkom 43 opatrení
- v organizáciách na úseku kultúry celkom 43 opatrení
- školách celkom 98 opatrení.

K výsledkom kontroly bolo prijatých celkom 184 opatrení, ktoré odstránia nedostatky, alebo zamedzia ich opakovaniu na úrovni kontrolovaných subjektov tak, ako sú dokumentované v celkom 31 protokoloch o výsledku kontroly. Protokoly o výsledku tejto kontroly poskytnú objektívny podklad pre zvýšenie úrovne riadenia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti VUC ako aj na prijatie opatrení a vykonanie korektívov na úrovni VUC. Využitie objektívnych výsledkov kontroly na úrovni jednotlivých VUC povedie k zlepšeniu výkonu a uplatňovaniu práv a vyššej úrovni dodržiavania povinnosti správcu majetku vloženom do zriadených organizácií.

Vykonanou kontrolou boli zistené viaceré poznatky, ktoré môže NKÚ SR ďalej overovať a ktoré môžu vyústiť do odporúčaní legislatívneho riešenia, napríklad:

- Zákon č. 135/1961 Zb.(cestný zákon), neumožňoval správam ciest dostatočným spôsobom chrániť zverený majetok proti nežiaducej činnosti tretích osôb, ktoré neodbornou činnosťou spôsobovali škody, ktorým sa dalo predchádzať udelením kompetencií štátneho odborného dozoru správcom ciest. K značným škodám dochádzalo na cestných telesách vplyvom preťažovania vozidiel, čo bolo možné odstrániť účinnejším systémom merania nápravových tlakov a celkovej hmotnosti nákladných vozidiel.
- Do času výkonu kontroly neboli doriešené vlastnícke práva a súvisiace záväzky k nehnuteľnostiam, ktoré predstavovali neusporiadané pozemky pod cestami II. a III. triedy, ktoré boli delimitované samosprávnymi krajmi. Tento stav predražuje, spomaľuje aj znemožňuje prípravu projektov stavieb, pri ktorých je možné uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.
- Žiada sa legislatívne upraviť spôsob oceňovania zbierkových predmetov aby odborné komisie kontrolovaných subjektov v prípadoch ich získania vlastným zberom a darovaním určovali aj ich finančnú hodnotu,

Vzniká potreba zabezpečiť záväzným predpisom, aby kontrolované subjekty vykazoval v účtovnej evidencii (hlavnej knihe) hodnotu umeleckých diel a zbierkových predmetov.